

Elżbieta Gudowska-Natanek¹

**Sprawozdanie: Konferencja naukowa *Minister
Sprawiedliwości a prokuratura – w poszukiwaniu optymalnego
modelu relacji*, Kraków, 23 kwietnia 2021 r.**

23 kwietnia 2021 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa zatytułowana *Minister Sprawiedliwości a prokuratura – w poszukiwaniu optymalnego modelu relacji*. Z powodu pandemii konferencja została zorganizowana w trybie on-line z wykorzystaniem aplikacji służącej do komunikowania się na odległość. Jej organizatorami była Katedra Prawa Ustrojowego Porównawczego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierowana przez prof. dr. hab. Piotra Mikulego, oraz Stowarzyszenie Prokuratorów *Lex Super Omnia*. Obrady cieszyły się dużym zainteresowaniem, wzięli w nich udział zarówno przedstawiciele nauki (z wielu ośrodków naukowych), jak i praktycy (prokuratorzy, sędziowie).

Uroczyste otwarcie konferencji rozpoczęło się powitaniem gości przez Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr. hab. Jerzego Pisulińskiego, który w swoim wystąpieniu podkreślił wagę i doniosłość tematu, a przede wszystkim potrzebę ciągłej dyskusji o roli i funkcjach prokuratury. Życząc udanych obrad, wyraził nadzieję, by wymiana zdań

---

¹ ORCID ID: 0000-0001-8590-548X, doktor, Katedra Prawa Ustrojowego Porównawczego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Jagielloński. E-mail: elzbieta.gudowska-natanek@uj.edu.pl.

podczas tej i kolejnych konferencji poświęconych rozważanej problematyce przyniosła efekt w postaci zmian legislacyjnych.

Ze strony Uniwersytetu Jagiellońskiego głos zabrał prof. dr hab. Piotr Mikuli, który wskazał, że tematyka konferencji związana jest z kilkuletnim projektem badawczym realizowanym pod jego kierunkiem w Katedrze Prawa Ustrojowego Porównawczego UJ. Projekt badawczy zatytułowany *Czy instytucja Ministra Sprawiedliwości jest niezbędna we współczesnym, demokratycznym państwie prawa?* był finansowany przez Narodowe Centrum Nauki, a jego rezultaty zostały opublikowane w monografii pt. *Ministers of Justice in Comparative Perspective*. Ze strony *Lex Super Omnia* głos zabrał wiceprezes Stowarzyszenia Prokuratorów prokurator Dariusz Korneluk. Zapraszając do obrad, wyraził przekonanie, że stanowią one kontynuację dyskusji zmierzającej do opracowania optymalnego modelu ustrojowego prokuratury w Polsce.

Po oficjalnym otwarciu i przywitaniu gości rozpoczęła się część właściwa konferencji. Moderatorem pierwszego panelu pt. *Minister Sprawiedliwości a prokuratura – ujęcie modelowe* była prof. dr hab. Katarzyna Dudka z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, specjalistka w zakresie prawa karnego i postępowania karnego. Prowadząca panel podziękowała za zaproszenie do udziału w konferencji i pogratulowała wyboru tematu wskazując, że jest to temat aktualny, a przeprowadzone badania są niezwykle cenne.

Pierwszy referat pt. *Dyfuzyja francuskiego modelu prokuratury* wygłosiła dr hab. Maria Rogacka-Rzewnicka, prof. UW z Uniwersytetu Warszawskiego. Prelegentka wskazała, że we Francji, w przeciwieństwie do Polski, powoływane są specjalne komisje mające na celu przedstawienie rekomendacji co do ewentualnych zmian w prokuraturze. Takie działanie umożliwiłoby wspólne wypracowywanie najlepszych regulacji prawnych. W dalszej części swojej wypowiedzi przedstawiła rozwiązania francuskiej kultury jurydycznej, w tym problemy niezależności prokuratury.

Drugi referat o przewrotnym tytule: *O braku potrzeby wyodrębnienia modeli pozycji ustrojowej prokuratury* zaprezentowała dr Karolina Kremens z Uniwersytetu Wrocławskiego. Już na samym wstępie, nawiązując do tego tytułu, podkreśliła, że wyodrębnianie modeli prokuratury nie powinno mieć miejsca. Myśl tę rozwinęła w kolejnych fragmentach swojego wystąpienia. Prelegentka wskazała także, że relacja prokuratury w odniesieniu do innych organów władzy państwowej ma charakter fundamentalny. Prokuratura ma obowiąz-

zek strzeżenia praworządności, a to oznacza, że musi być odporna na wpływy polityczne. Jednym z wyznaczników tej odporności jest wysoki poziom niezależności.

Trzeci referat pt. *Współczesne rady prokuratorskie – organ ochrony niezależności czy ustrojowy ornament?* przedstawił prokurator dr Michał Mistygacz z Uniwersytetu Warszawskiego. W referacie przytoczył charakterystyczne cechy różnych modeli rad prokuratury. Zaznaczył, że w Portugalii na szczycie prokuratury stoi Prokurator Generalny, ale jego kompetencje decyzyjne są ograniczone przez istnienie Rady Najwyższej Prokuratury. Natomiast przykładem państwa, w którym funkcjonuje model zdecentralizowany są Włochy. Referent wyjaśnił ponadto, że we wszystkich modelach istnieją organy, które uczestniczą w niezbędnym zarządzaniu prokuraturą, zaś zakres tego zarządzania jest zróżnicowany.

Po serii referatów odbyła się dyskusja, w której wzięli udział: dr hab. Beata Stępień-Załucka, prof. UR z Uniwersytetu Rzeszowskiego, dr hab. Maria Rogacka-Rzewnicka, prof. UW z Uniwersytetu Warszawskiego, dr Marcin Mrowicki z Uniwersytetu Warszawskiego, prokurator dr Michał Gabriel-Węglowski, prokurator w st. spoczyнку Aleksander Herzog, sędzia Sądu Najwyższego w st. spoczyнку Stanisław Zabłocki oraz prof. dr hab. Katarzyna Dudka z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Panel drugi zatytułowany *Minister Sprawiedliwości a prokuratura – ujęcie tożsamościowe* moderował sędzia Sądu Najwyższego w st. spoczyнку Stanisław Zabłocki. Pierwszy referat pt. *Bezpośrednie lub pośrednie instrumenty wpływu Prokuratora Generalnego na postępowanie karne* wygłosiła dr hab. Barbara Nita-Światłowska, prof. UEK z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Na początku swojej prezentacji referentka zwróciła uwagę na nader aktywną w ostatnich czasach prokuraturę Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Wskazując zaś na zasadę hierarchicznego podporządkowania przypomniła, że w aktualnym ujęciu prokurator nadrzędny może wydawać prokuratorom polecenia co do sposobu postępowania w konkretnej sprawie – komunikaty w mediach wygłoszane przez nadrzędnego prokuratora stanowią niepisaną wersję poleceń.

Drugi referat pt. *Ustrojowe déjà vu? Granice prokuratorskiej niezależności w warunkach prawa powielaczowego* zaprezentował prokurator Mariusz Kraśń. Podkreślając, że niezależność w prokuraturze jest zagadnieniem skompli-

kowanym ze względu na obowiązujące w przeszłości i aktualnie źródła prawa, uznał, że najbardziej niedookreśloną formą ingerencji Prokuratora Generalnego (zastępców Prokuratora Generalnego i kierowników poszczególnych jednostek organizacyjnych) są wytyczne, polecenia i instrukcje. Referent podał kilka przykładów pism Prokuratora Krajowego świadczących o przyznaniu sobie zbyt szerokich uprawnień. Najjaskrawszym przykładem było polecenie Prokuratora Krajowego, by prokuratorzy pomijali w swojej działalności orzeczenia Sądu Najwyższego.

Trzeci referat pt. *Minister Sprawiedliwości jako organ nadzorczy w postępowaniach dyscyplinarnych prokuratorów* przedstawił dr Paweł Czarnecki z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Referent skupił się nad 4 problemami badawczymi: 1) czy nadzór Ministra Sprawiedliwości nad postępowaniem dyscyplinarnym funkcjonuje prawidłowo, 2) czy zakres kompetencji Ministra Sprawiedliwości w postępowaniach dyscyplinarnych jest obszerny (wąski, prawidłowy, zbyt obszerny), 3) jak wyglądają konsekwencje, uprawnienia i obowiązki Ministra Sprawiedliwości w zakresie postępowań dyscyplinarnych prokuratorów, 4) czy przepisy wymagają zmian. W swojej wypowiedzi odwołał się do niewielkich danych statystycznych uzyskanych z Prokuratury Krajowej. Konkludując wystąpienie stwierdził, że nie ma zweryfikowanych informacji na temat, jak wygląda nadzór Ministra Sprawiedliwości nad postępowaniami dyscyplinarnymi wobec prokuratorów. Mimo tego, w opinii mówcy, zakres uprawnień Ministra Sprawiedliwości jest zbyt duży.

Po wystąpieniu ostatniego prelegenta odbyła się dyskusja, w której wzięli udział: dr Łukasz Chojniak z Uniwersytetu Warszawskiego, prokurator w st. spoczynku Iwona Palka, dr hab. Barbara Nita-Światłowska, prof. UEK z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, prokurator Mariusz Krasoń, dr Paweł Czarnecki z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz sędzia Sądu Najwyższego w st. spoczynku Stanisław Zabłocki.

Zamknięcia konferencji dokonał prof. dr hab. Piotr Mikuli, który podziękował uczestnikom konferencji, w szczególności prelegentom i moderatorom, a nadto wskazał, że pisemna wersja wygłoszonych referatów zostanie wydana drukiem przez Księgarnię Akademicką w monografii zatytułowanej *Minister Sprawiedliwości a prokuratura – w poszukiwaniu optymalnego modelu relacji* pod red. dr. Michała Mistygacza, dr. hab. Grzegorza Kucy, prof. UJ oraz prof. dr. hab. Piotra Mikulego.